

Guntras Kuzminas-Juknas «laimes pogas» saripo ezerā

«Katram sava laimes poga»

#SIF_MAF2021

«Katram sava laimes poga» – ar tik poētisku nosaukumu tiek uzsākts 8 rakstu cikls, kurā atklāsim Latgales personības, jaunus un aktīvus cilvēkus, kuri savu ikdienu, sapņus vai darbus saista ar Latgali, iepazīstot tās «laimes pogas», kas «piešuj» viņus pie Latgales, tur cieši klāt, lai negribas aizriņot pasaulē. Kas ir tie veiksmes un izdošanās talismani, vietas, lietas, kas dod spēku, enerģiju, atraisa radošumu, dod idejas, mīlestību dzīvot, radīt, darīt, censties, attīstīt sevi, vairo savu izaugsmi tieši Latgalē? Bieži vien mēs vairāk vai mazāk pazīstam Latgales personības vai redzam viņu darbus, lasām intervijas ar personību, taču neatbildēts paliek jautājums, kur ir tas spēks, kur ir tas latgaliskais kodols? Kur tas rodas? Kas palīdz būt pašam un savu īpašo saglabāt? Vai latgaliešu valoda ir kaut viena no «laimes pogas» malīnām? Mēs katrs redzam savā apkārtnē brīnišķīgas vietas, bet ne vienmēr tās kļūst par savām. Bieži par savām īpašajām vietām cilvēki uzskata kādas ļoti intīmas, neatklājamās lietas un vietas, vairumam cilvēku neievērotas, taču ieskatīšanās kaut daļā no tām paver citu skatījumu uz personību. Tuvāku. Siltāku. Patiesāku.

Līdz ar to katrai no rakstu sērijas personībām paveras iespēja būt arī mazliet vietējam gidam, nedaudz arī savas sirds un iekšējās būtības gidam, lai padalītos ar to īpašo, kas uzrunājis dziļāk un paliekošāk, darot laimīgāku, veiksmīgāku un īpašāku. «Laimes pogas» ripo pasaulē – un lai izdodas atklāt katras no personībām šķautnes mazliet citā redzējumā un sajūtu gammā!

Guntra Kuzmina-Jukna

Vokālā māksliniece (grupas BOROWA MC un POPARTS soliste), komponiste, J. Ivanova Rēzeknes Mūzikas vidusskolas vokālā pedagoģe un Vokālās nodaļas vadītāja, Rēzeknes novada vokālās studijas «Skonai» mākslinieciskā vadītāja, Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmijas jauktā kora «Sonitum» mākslinieciskā vadītāja. Izdevusi bērnu dziesmu disku «Rūtaļa», kas vēlētis dzejnieka Ontona Slišana piemīnai, un dziesmu krājumu «Sirdsgunteņa», kurā apkopotas Guntras oriģinālkompozīcijas ar latgaliešu autoru tekstiem un latgaliešu tautsdziesmu apdarēm. Vairāku vokālo ansambļu vadītāja un vairāku mūzikas projektu idejas autore un realizētāja. Pamatskolas izglītību ieguvusi Bērzgales vidusskolā, absolvējusi J. Ivanova Rēzeknes Mūzikas vidusskolu (specialitātē «Vokālā mūzika»), J. Vītola Latvijas Mūzikas akadēmijā ieguvusi bakalaura un maģistra grādu Vokālās mūzikas katedrā (specialitātē «Operdziedāšana»).

Guntras «laimes pogas»

Bērzgales Sv. Annas Romas katoļu baznīca

Es jau kopš bērnības eju uz baznīcu kā uz svētkiem. Dievkalpojumi bija tāds kā mazliet pārbaudījums, jo Mise bija jānostāvē bez bakstīšanās. Vēlāk es sāku dziedāt baznīcas jauniešu ansablī, tad kā soliste dziedāt arī pie altāra psalmus. Tas bija tāds liels gods, un katru svētdienu tas bija tāds kā mazs koncerts. Ērģelnieki pamanīja manī tiekšmi pašai spēlēt, un es sāku spēlēt dievkalpojumos – vispirms pavadījumu psalmiem, tad kādu dziesmu, tad sāku komponēt garīgo mūziku, un joprojām ir tādi manis radītie skaņdarbi, kas skan arī citās baznīcās.

Šī baznīca ir dziļi manās saknēs. Šeit laulājās mani vecāki, šeit es esmu kristīta, šeit esmu pieņēmusi Pirmo Komūniju, šeit laulājos, šeit kristījām savu bērnu. Atnākot uz baznīcu, tu saņem savu miera devu nākamajai nedēļai, sakopo domas, dievkalpojuma laikā daudz ko pārdomā, kas noticis pa nedēļu, kā rīkoties turpmāk, bieži vien meklē kādas atbildes. Es nevienu citu baznīcu nesalīdzinātu ar šo, jo šī ir tik mīlēta, liekas, ka šeit ir jānotiek visam.

Mūsu mācītājs Andris Jonāns ir par to, lai būtu dzīva ērģeļu skaņa, lai netiek izmantots sintezators, sintētiska skaņa. Bieži vien cilvēki no citām Latvijas pusēm saka – kā jums skan ērģeles! Majestātiski skan... Man patīk būt baznīcā vienai, augšā, tevi neviens neredz, un tu dzied! Tu esi viens ar ērģelēm.

Jā, un no manām mājām vienmēr redz baznīcas torņus.

Micānu ezers

Man patīk meditātīvas vietas, arī ezers ir tā vieta, kur sakopot domas, nomierināties. Kad es biju maza, es atklāju kaut ko interesantu – kad tu ieblāujies, tev atbild atbalss! Kā bērnam tas ir kaut kas fantastisks, nav salīdzināms ar mūsdienu spēlēm. Mums bija pašiem jāizdomā, kā sevi izklaidēt, es iemācīju māsu, un mēs blāustījāmies. Un jāblāuj skaļi, lai būtu atbalss! Es arī dziedāju pie ezera, un sajūta bija, it kā tu dziedī pie mikrofona, tu dziedī, un kā studijas ieraksts tev atbild atbalsī. Šeit ir tik mīla vieta, jo ezera krastā varēja dziedāt, te neviens netraucēja. Mūzikas skolotājs arī dzīvoja tepat netālu. Es atnāku uz skolu, un skolotājs saka – Guntra, tu vakar skaisti dziedāji! Es sakautrējos un domāju, kādas dziesmas es dziedāju vakar!? Ja garām brauca kāda laiva, tad es dziedāju skaļāk, kā uz skatuves. Šī principā ir mana pirmā skatuve.

Ezers, tās ir bērnības atmiņas. Un tas, kas tev bērnībā ir mīļš, tas ir mīļš arī tagad. Šobrīd es nāku pie ezera vakaros, kad ir pilnīgs miers, es apsēžos uz laipas, dzeru tēju vai kafiju un vēroju.

Šūpoles

Šajās šūpolēs es šūpojos visu bērnību, un, ja jāizvēlas vismīlākās no šūpolēm, tad šīs ir tās, lai arī pie mājām ir citas šūpoles, bet, jā, šīs. Mans tēvs tās šeit iekāra, un tās šeit ir ilgi. Man patika, ka šūpojoties varēja skatīties uz mežu, rudenos un pavasaros, dabas krāsās. Šeit vispār ir tāda neatkārtājama vieta. Šūpolēs arī ir dziedāts, šūpolēs ir tapuši agrīnie dziesmu teksti, melodijas. Jā, es šeit rakstīju uz lapiņām tekstus. Tikai tās dziesmas jau aizmirstas, un teksti pazaudēti, kā jau bieži ar jaunības dienu «mākslu» notiek...

Man patika nogulties uz muguras šūpolēs, gulēt un skatīties koku lapās un debesīs. Tu guli un domā.

Akordeons

Akordeonu man uzdāvināja krusttēvs. Tad, kad 8 gadu vecumā mani tēvs aizveda uz mūzikas skolu un jautāja, ko tu gribētu mācīties spēlēt, jo «iekšā tev ir, meitenīt, tikai vajag iet un darīt». Mums nebija domu par klavierēm, vijoli, bet gan par akordeonu. Starp citu, akordeona skaņu es salīdzinu ar ērģeļu skaņu, kaut kāda kopība tur ir ar tiem reģistriem. Maza es biju ļoti centīga, 6 gadus nospē-

lēju, braucu uz konkursiem, saņēmu labu vērtējumu. Man tika piedāvāts nopirkt jaunu akordeonu, bet es nevarēju no šī šķirties, jo šis ir izolots. Spēlējot uz šī, tu jūti – jā, tavi taustiņi, viss tavš. Es viņu skaņoju, vedu uz remontiem, tēvs arī veda uz remontiem, es uztraucos, vai to varēs salabot, vai izdosies noskaņot.

Kad dzimta satiekas, vienmēr tiek paņemts akordeons, vienmēr mēs visi kopā dziedam, arī «Vysskaistuokū meitini» dziedam, visas galda dziesmas, tautsdziesmas. Krusttēva meita, laikam, bija uzlīmējusi uzlīmi, bet es to nekad neesmu kasījusi nost. Tā ir kā relikvija.

Kaut arī ir kāds nobrāzums, man vienalga viņš ir mīļš, es viņu pucēju un pucēju, jo mans.

Sirdsdarbi latgaliski

Grāmata ir viens no maniem bērnības sapņiem. Kurš gan, komponējot dziesmas, negribētu, lai viņam ir krājums, kurš pēc tam ceļo arī pie citiem, dziesmas tiek dziedātas skatēs, konkursos vai vienkārši tāpat pasākumos kultūras namos? Tās ir dziesmas, kas rakstītas «Skonai» skatēm, koncertiem, konkursiem, jo, kā nāk jauna skate, tā ir nepieciešama jauna dziesma. Tuvas kļuva arī bērnu dziesmas, un daļa no tām apkopotas diskā. Tās nav tikai klausāmas, var izmantot fonogrammas un dziedāt dziesmas koncertos, mājās, jebkur.

Vislielākais prieks, protams, ka disks un grāmata ir latgaliski – valodā, kurā man vislabāk sanāk gan radīt, gan dziedāt. Latgaliešu valoda man nāk līdzī no bērnības, kad ar vectēvu, klases biedriem runāju latgaliski. Tā nebija modes lieta, es sapratu, ka man skan labāk latgaliski, un man arī sanāk izdomāt dziesmas latgaliski. Man patīk, ka latgaliski ir tik daudz tekstu, kurus var un gribas pārvērst dziesmā.

Tā tas valodas mantojums tiek nodots tālāk. Daudzi vecāki vēlas, lai bērni vismaz dzied latgaliski, mācoties šo valodu. Grāmata un disks, tas ir mans sirds darbs, bet gribas vēl ko līdzīgu paveikt.

«Celiet mani uz akmeņa»

Dziesma kaut kā iesēdusies atmiņā, šķiet, es šo dziesmu dziedāju arī konkursā, daudzos koncertos, varbūt pat veselu gadu, ja jau tā tik ļoti iesēdusies man atmiņā. Tā ir no grāmatas «Mūzika 3. klasei», uz vāka bija attēlota tautumeita, kura sēž uz akmens un dzied. *Celiet mani uz akmeņa, es mazā(i) dziedātāja, aijaijā, trallallā, es mazā(i) dziedātāj'!* Arī šobrīd šī dziesma man ir mīla, es to dodu dziedāt saviem audzēkņiem mūzikas skolā, tā teikt, mantojumā, jo tā ir tik skanīga, cēla, gavilējoša. Tā ir mans starta punkts. Nu, kaut kas ir tajā dziesmā...

Teksts – Ineta Atpile-Jugane

Foto – Arita Atpile-Dona

Bērnības foto – no G. Kuzminas-Juknas personīgā arhīva

Projektu finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par projekta «Katram sava laimes poga» (Nr. 2021.LV/RMA/03/02) rakstu saturu atbild b-ba «Latgolys entuziastu grupa Bīldis»

MAF
Mediju atbalsta fonds